

Голіна Володимир Васильович,
доктор юридичних наук, професор,
головний науковий співробітник,
Науково-дослідний інститут вивчення проблем
злочинності імені академіка В. В. Сташиса
НАПрН України, член-коресподент НАПрН України,
Україна, м. Харків
e-mail: golina1935@gmail.com
ORCID 0000-0001-9166-3471

doi: 10.21564/2414–990x.150.210008

УДК 343.9.01

ТЕОРЕТИКО–ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЇ СКОРОЧЕННЯ ЗЛОЧИННОСТІ: СУЧАСНИЙ ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ

Статтю присвячено дослідженню теоретико-прикладних засад сучасної стратегії запобігання злочинності, оцінці досвіду і перспективі її впровадження в Україні. Розкрито найбільш яскраві за своїм змістом теорії раціонального вибору і соціального (економічного) детермінізму. Визначено умови вчинення злочинів та запропоновано набір превентивних напрямів.

Ключові слова: теоретико-прикладні засади; стратегія; скорочення злочинності; оцінка досвіду; перспектива; впровадження.

Голіна В. В., доктор юридических наук, професор, главный научный сотрудник, Научно-исследовательский институт изучения проблем преступности имени академика В. В. Сташиса НАПрН Украины, член-корреспондент НАПрН Украины, Украина, г. Харьков.
e-mail: golina1935@gmail.com ; ORCID 0000-0001-9166-3471

Теоретико-прикладные основы стратегии сокращения преступности: современный опыт и перспективы

Статья посвящена исследованию теоретико-прикладных основ современной стратегии предупреждения преступности, оценке опыта ее реализации и перспектив внедрения в Украине. Раскрыты наиболее яркие по своему содержанию теории рационального выбора и социального (экономического) детерминизма. Определены условия совершения преступлений и предложен набор превентивных действий.

Ключевые слова: теоретико-прикладные начала; стратегия; сокращение; преступность; оценка опыта; перспектива; внедрение.

Постановка проблеми. Стратегія скорочення злочинності як головний сучасний підхід до її запобігання ґрунтується на певних теоретико-прикладних засадах, котрі відображають її суть, комплексний антикримінальний потенціал, набір запобіжних заходів, ефективність, перспективи і які залежно від загальної

оцінки досвіду її реалізації багатьох країнах світу можуть бути покладені в основу формування вітчизняної теоретико-прикладної стратегії зменшення можливостей учинення злочинів. Запобігання полягає у виявленні і аргументації цих засад.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Стратегія скорочення злочинності як складова сучасної теорії і практики її запобігання отримала потужний розвиток у працях зарубіжних кримінологів, особливо вчених Великої Британії, США, Канади та ін. Із вітчизняних кримінологів ця проблема обговорюється в роботах О. Бандурки (O. Bandurka), В. Батиргарєєвої (V. Batoryhareieiva), В. Голіни (V. Golina), В. Дрьоміна (V. Dromin), А. Калініної (A. Kalinina), М. Колодяжного (M. Kolodiazhnyi), О. Литвинова (O. Lytvynov), С. Шрамко (S. Shramko) та ін. Однак кримінологічний аналіз основних засад цієї стратегії, спроба застосувати їх при створенні вітчизняної моделі превентивної стратегії здійснюється вперше.

Метою статті є подальший пошук найбільш ефективних засобів запобігання злочинам у сучасних умовах розвитку України.

Виклад основного матеріалу. Теорія скорочення злочинності шляхом її запобігання та протидії – фундаментальна проблема як радикальної, так і поміркованої кримінології. Різниця – у цілях і засобах їх досягнення. Прибічники радикальної кримінології соціологічного напрямку вважають, що скорочення злочинності, як історично мінливого і навіть класового явища – це лише певні етапи на шляху її певної ліквідації у майбутньому революційно-трансформованому суспільстві (соціалізмі, комунізмі), в якому під послідовним наполегливим впливом могутніх соціальних перетворень «відпадуть», породжуючи «плями капіталізму», глобальні макрорівневі чинники, котрі через різні соціально-психологічні механізми формують у масовій, груповій, індивідуальній свідомості людей злочинну мотивацію і різноманітність її злочинних проявів. Наприклад, у програмних документах комуністичної партії СРСР проголошувалося, що однією з головних закономірностей соціалізму і комунізму є побутове скорочення, а потім і ліквідація злочинності, що передбачає активну практику запобігання і протидії злочинам на загальнонаціональному і спеціально-кримінологічному рівнях [1, с. 106]. Указуючи на складність процесу боротьби за ліквідацію злочинності, радянські кримінологи застерігали, що без необхідних економічних, ідеологічних, культурно-виховних, правових та інших передумов неможливо всерйоз ставити питання про зменшення, а тим більш ліквідацію злочинності. Тут особливо шкідливий суб'єктивізм у прийнятті рішень [2, с. 138]. Макрорівневі чинники (причини й умови) злочинності пов'язувалися кримінологами з її історичною обумовленістю, дією об'єктивного закону відставання свідомості від буття, що знаходить своє конкретне вираження у наявності різних пережитків минулого у свідомості і поведінці людей (антисоціальна економічна, політична, побутова технологія, дефектність правової технології, проблема сімейного виховання, кримінологічний вплив імперіалістичної системи на соціалізм, деякі соціально-біологічні, генетичні детермінанти злочинності тощо)

[2, с. 51; 3, с. 56–175]. Пошук витоків цих антисуспільних явищ, пов'язаних не лише зі злочинністю, відривав кримінологію від вирішення нагальних поточних проблем запобігання злочинності, по суті ігнорував дослідження безпосередніх причин й умов злочинів, не сприяв розвитку прикладної кримінології, без якої вона перетворилася лише у «сигналізуючу» науку, рекомендації якої часто носили абстрактний характер. Це був своєрідний кут, з якого кримінологічна наука в Україні й досі не вийшла. Стає очевидною потреба у переоцінці цієї традиційної для радянської і пострадянської кримінологічної теорії подолання злочинності. У зв'язку з чим пропонуємо звернутися до новітніх теоретичних розробок зарубіжних кримінологів, зокрема, Великої Британії і США, не претендуючи на їх детальне освітлення. Як зазначається в науковій літературі, частина зарубіжних кримінологів взагалі відмовилися від пошуків причин злочинності як у соціальній структурі суспільства, так і в глибинах індивідуальної психіки людини, стверджуючи, що виявлення причин злочинності не має великого сенсу, оскільки ліквідувати ці причини неможливо. Нема потреби пояснювати зростання злочинності, краще знайти засоби, які зупинять це зростання. Тому головне завдання полягає в тому, щоб знайти найбільш ефективні механізми соціального контролю, приділяючи основну увагу раціональним аспектам вибору злочинного варіанту поведінки, яким слід протидіяти скороченням можливостей вчинення злочинів, що існують у оточуючому середовищі. Цей новий підхід у британських кримінологів отримав назву «адміністративна кримінологія», в основі якої лежить теорія раціонального вибору, а також концепція запобігання ситуативним злочинам [4, с. 137–138]. Теорія раціонального вибору виходить із того, що індивід, який вибирає злочинну поведінку, намагається отримати максимальну вигоду від своїх дій. Тобто злочин є результатом реалізації наявної можливості, а тому її мінімізація є шляхом скорочення злочинів. Ідеї теорії раціонального вибору посприяли виникненню низки теоретико-прикладних напрямів (стратегій), які мають єдине коріння і цілі: теорія стандартних дій (Cohen, Felson); ситуаційне запобігання злочинам (Clarke); теорія усталених моделей злочинів та ін. [5, с. 205–214], які можна об'єднати загальною назвою – стратегія скорочення злочинності (далі – стратегія). У спрощеному вигляді стратегія – це обхідний маневр впливу на криміногенну ситуацію шляхом, із одного боку, обмеження/усунення дії соціальних і фізичних умов, сприятливих для формування злочинної мотивації, її реалізації і продовження злочинної діяльності, а з іншого – максимальне використання антикриміногенного потенціалу держави, суспільства, громад і невпинний пошук новітніх (чи модернізованих) запобіжних заходів.

Стратегія скорочення злочинності базується на певному «каркасі» вихідних положень (принципів), кожний із яких, а також їх варіації дозволяють створювати, відповідно до криміногенної обстановки, композиції нових стратегій і заходів.

Стратегія виходить із постулату вічності злочинності у людському суспільстві, а тому вона залишає осторонь «глибинні причини делінквентності, пошук яких заздалегідь приречений на провал» [6, с. 22]. Е. Дюркгейм (É. Durkheim)

писав, що немає такого суспільства, в якому б у різних формах не спостерігалося більш-менш розвинутої злочинності. Немає такого народу, чия мораль не порушувалася би щоденно. Це означає, ми маємо сказати, що злочин необхідний, що він не може не бути, що основні умови співжиття, які ми знаємо, його логічна обумовленість. Отже, воно нормальне суспільство [7, с. 438]. Навряд чи є сенс продовжувати давню, продуктивно сумнівну дискусію стосовно причин зла, злочинної поведінки, злочинності, а тим більш пророкувати її буття у перспективі. Як стверджує В. С. Овчинський, науковий пошук витоків, у тому числі деструктивної поведінки людини, зупинити неможливо, про що свідчать успіхи біотехнології [8]. Соціальне в людстві призначено для корекції біологічного, генетичного в людині, а тому у людства є надія, що наукові революційні відкриття розвіють міфологію про вічність злочинності. Разом із тим у сучасних кримінально динамічних умовах найбільш перспективною є така державна кримінологічна політика, котра зорієнтована на скорочення проявів злочинності як шляхом загальнодержавних регулюючих заходів щодо удосконалення і гармонізації суспільних відносин, оскільки лише вони, на наш погляд, здатні у перспективі зменшити криміногенний потенціал і його злочинні метастази у суспільстві, так і наполегливим, поступовим, тривалим обмеженням побутових, вуличних, управлінських умов, які заздалегідь ураховуються злочинцями при вчиненні багатьох, у тому числі ситуаційних, злочинів. Впевнений, що поширювати у суспільстві сумнівний постулат про вічність злочинності, недоречно.

Превентивна політика держави має стати вирішальною в системі заходів щодо зміцнення законності і правопорядку в країні. Це означає, що цілеспрямований і неослаблений вплив на різнорівневі за масштабом причини й умови злочинності зобов'язані здійснювати усі гілки влади (законодавча, виконавча, судова) незалежно, а це дуже важливо, від політичної кон'юнктури. Так, наприклад, у сучасній Великій Британії політика, яка іменується «закон і порядок» (Law and Order), включає широкий комплекс заходів соціального, правового характеру, спрямованих на усунення антисуспільних проявів і злочинів, зниження почуття страху перед злочинністю [5, с. 245]. Для жодної з цих гілок влади запобігання та протидія злочинності не є достатньо пріоритетним напрямом. Верховна Рада України останніми роками прийняла низку превентивних законів щодо окремих видів злочинів, а закону про запобігання/профілактику злочинів до цього часу не розроблено. Відсутністю політичної волі пояснюється те, що державні комплексні програми боротьби зі злочинністю, прийняті протягом 1993–2017 рр., залишилися не виконаними. Кримінальним процесуальним кодексом України 2012 р. була скасована слідчо-судова профілактика злочинів, яка залучала до запобігання злочинів широке коло державних органів, органів місцевого самоврядування, громадських організацій, посадових осіб, громадськість, бізнес, свідомих громадян, об'єднань та ін. [9, с. 23–30].

Реалізація превентивних заходів безпеки, контролю над злочинністю пов'язана з певним обмеженням прав, свобод людини і громадянина, втручанням у їх особисте життя, що викликає деяке занепокоєння. П.-А. Альбрехт

(Р.-А. Albrecht) в одній із своїх праць наводить афоризм: «Свобода вмирає разом із безпекою» [12, с. 10]. Г. Стендінг (G. Standing) зазначає, що коли система стеження стає все більш витонченою, то більше неординарних проступків можна помітити і навісити на них соціальний ярлик [11, с. 259]. Дійсно, рішучий у досягненні ефективності стратегії вплив громадської думки потребує розширення повноважень поліції, судів, пенітенціарних установ, посилення кримінально-правового і кримінального процесуального тиску на правосвідомість громадян і особливо осіб, схильних до скоєння насильницьких, корисливо-насильницьких, статевих злочинів (активізація процесу криміналізації і педалізації, посилення покарання за деякі види злочинів, режиму відбуття покарання у виді позбавлення волі, контролю за особами, які відбули покарання та ін.). Тому турбота про безпеку, про права і свободи людини мають бути збалансованими з можливими негативними соціальними наслідками.

Оптимальність стратегії визначається адекватністю превентивного впливу саме на безпосередні, найближчі причини й умови злочинів, тобто на ті матеріальні і духовні реальні обставини, які постійно кримінально мотивують чи стандартно ситуативно провокують, або типово використовуються звичайними злочинцями. По суті, мова йде про вплив на причини появи і існування цих обставин (умов), привабливих для криміналітету. Мистецтво суб'єкта запобігання злочинів полягає у тому, – писав директор кримінологічної школи при Монреальському університеті М. Кассон (M. Cusson), – щоб результативно впливати на найбільш «уразливу» для руйнування ланку причинного ланцюгу. Більш доцільно, за його словами, зосередити зусилля на безпосередніх і ситуаційних причинах й умовах злочинів, ніж розпорошувати спроби на пошук так званих глибинних соціальних і біопсихічних факторів, сприятливих до злочинної поведінки. Знайти рішення оптимально адаптоване до цих безпосередніх обставин, що виявляються і конкретизуються за допомогою кримінологічного аналізу, і є фаховим професіоналізмом як теоретиків, так і практиків [6, с. 22–24].

Організаційною основою розробки і реалізації програм і планів запобігання злочинам на будь-якому управлінському рівні є комплексний підхід, щодо поняття, структури, завдань, цілей та ін. якого існують різні точки зору [12, с. 21–28]. Комплексний підхід як підхід багатосуб'єктний і багатоцільовий потребує визначення набору тих специфічних заходів і засобів впливу на сприятливі злочинам умови, які здатні з найбільшою оптимальністю забезпечити досягнення цілей, що стоять перед суб'єктами запобіжної діяльності. Спрощуючи, можна зазначити, що комплексність передбачає об'єктивно-суб'єктивний набір об'єднаних єдністю завдання і метою різномірних запобіжних напрямів (стратегій) з їх заходами, і які разом становлять єдине ціле – ту чи іншу конкретну прикладну стратегію. Слід додати, що комплексний підхід до вирішення проблем злочинності потребує не просто включення в число суб'єктів запобігання злочинам представників різних галузей, а й розроблення ними своїх прикладних методик впливу на криміногенні чинники, що можуть бути

використані як комбіновані заходи у здійсненні того чи іншого напрямку в комплексному наборі стратегії.

Для сучасної теорії скорочення злочинності характерними є методологічний плюралізм, релятивізм, еkleктизм багатьох концептуальних підходів до пояснення її причин й умов, а також методів впливу на неї. Прийнятні у межах законності запобіжні напрями, заходи і засоби, які вносять позитив у скорочення злочинних проявів. Найбільш яскравими за своєю змістовою контрастністю є теорія раціонального вибору і теорія соціального (економічного) детермінізму. Теорія раціонального вибору ґрунтується на припущенні, що раціональний індивід, вільно обираючи злочинний варіант поведінки, намагається здобути максимальну вигоду від своїх дій, оскільки злочин ніколи не буває безглуздим. Рішення індивіда, як правило, залежить від конкретної ситуації, місця, часу, оточуючого середовища, наявності реальних можливостей як для успішного досягнення задуманого злочинного результату, так і для уникнення затримання, що передбачає в цілому інші підходи до скорочення злочинів – вплив на зовнішні можливості, умови, сприятливі для вчинення злочинів, і на свідомість як мотивованого, так і інтелектуального злочинця. Ці методологічні засади стратегії, не торкаючись широких соціальних проблем злочинності, стали керівними при створенні низки прикладних методик запобігання, спрямованих на досягнення реального практичного результату у боротьбі зі злочинністю (Д. Гарланд (D. Garland) назвав їх «повсякденними кримінологіями»). Людство має право і повинно одержувати перемоги у цій боротьбі, а не займати обрану позицію, посиляючись на вічність злочинності, що певною мірою виправдовує злочинність і злочинців.

Теорія соціального (економічного) детермінізму у підході до проблем злочинності сконцентрувала увагу на пошуках взаємозв'язку злочинних проявів, негативної динаміки злочинності з економічною структурою суспільства, ринковими відносинами сучасного капіталізму, глобалізацією, технологізацією ринку праці та ін. Із точки зору послідовників цієї теорії «політекономії злочинності», завдання кримінологів полягає в тому, щоб посилити політологічний аспект своїх досліджень, застерегти суспільство від можливих негативних наслідків помилкової економічної політики, спрогнозувати подальший розвиток кримінальної ситуації в країні і розробити найбільш результативні заходи запобігання [5, с. 152]. Додамо до цього: будь-яка прикладна стратегія може мати шанс на досягнення тривалого успіху, спираючись на загальносоціальні заходи зниження кримінального стану в суспільстві.

Однією з таких стратегій, яка будується на зазначених методологічних засадах і рекомендована для національних практик запобігання злочинам Сьомим конгресом ООН із запобігання злочинності та поведження з правопорушниками (1985 р.), є стратегія зменшення можливостей вчинення злочинів як складова частина стратегії скорочення злочинності. По суті, вона являє собою такий напрям запобігання злочинам, яким передбачається: мінімізація наявності на місцевому рівні зовнішніх умов, характерних (далеко не всіх) видів злочинів;

підвищення рівня ризиків для злочинців; посилення пильності громадян; превентивне партнерство між поліцією і населенням; підвищення координації і взаємодії між відповідними суб'єктами запобіжної діяльності (влада, правоохоронні органи, громада, громадські організації, окремі громадяни); звуження державної монополії контролю над злочинністю; розширення індустрії приватної безпеки тощо. Значення розглядуваної стратегії полягає в тому, що вона надає суб'єктам запобіжної діяльності ініціативу у визначенні стандартних дій злочинців у типових безпосередніх умовах, стану захищеності матеріальних об'єктів посягання, вузлових пунктів, де люди перебувають під час роботи чи відпочинку, а також створенні безпосереднього середовища для проживання. Отже, безпосередні умови – це реальні, конкретні фрагменти дійсності, предмети, види, недосконалості інфраструктури зовнішнього середовища і захищеності людей, соціальних цінностей, майна, наявність яких ураховується злочинцями, професіоналізує їх злочинну діяльність (навички, злочинний інструментарій, засоби захисту від затримання тощо), приваблює наступне покоління злочинців. Так пролонгується злочинність. Природа, обставини чи люди створюють ці умови – можливості для спритних злочинців, тобто вони (умови) мають свої причини. Їх обмеження й усунення і є рівнем превентивної діяльності в державі та культури її сприйнятливості громадянами. Головне – виявити і за допомогою кримінального аналізу чітко і доступно сформулювати для місцевих практичних виконавців об'єкти і засоби їх превентивного впливу, нормативне та інше ресурсне забезпечення. Набір превентивних напрямів із їх конкретними і реально здійснюваними заходами стратегії зменшення можливостей вчинення злочинів залежить від складності місцевої кримінальної ситуації. Зразковою структурою таких напрямів є: превентивне патрулювання на місцевості; прикладні заходи теорії розбитих вікон; програми сусідського спостереження; маркування товарів і речей, предметів; використання сучасних технологій безпеки (сигналізація, відео- і дронспостереження, Інтернет і телеінформація); картографування злочинності; використання штучного інтелекту, робототехніки та інші досягнення у різних галузях знань, які можуть бути використані у запобіганні злочинів – «риннок боротьби зі злочинністю чекає своїх підприємців» [13, с. 16].

Висновки. Складовою частиною соціальної політики будь-якої держави, у тому числі й України, на сучасному етапі розвитку є стратегія скорочення злочинності, або, як її інакше іменують, стратегія контролю над злочинністю, функціональним призначенням якої є не ліквідація її глибинних причин й умов, а зниження кримінального потенціалу у суспільстві шляхом скорочення умов його проявів. Теорія зазначеної стратегії ґрунтується на певних вихідних засадах, а саме: злочинність – явище вічне, суспільно нормальне, піддається превентивному впливу; превентивна політика держави має стати домінантною в її суспільній політиці; реалізація превентивних заходів у державі пов'язана з обмеженням прав і свобод людини і громадянина; об'єктом запобіжного впливу є безпосередні причини й умови, які передують злочинним правилам; комплексний підхід для розробки і реалізації заходів запобігання злочинам;

методологічною основою стратегії є плюралізм і релятивізм концептуальних підходів до проблем злочинності; прикладна спрямованість стратегії. Однією з прикладних «кримінологій повсякденності» є стратегія зменшення можливостей вчинення злочинів як структурний набір конкретних напрямів і заходів, спрямованих на обмеження умов (можливостей) вчинення злочинів.

Список літератури

1. Программа Коммунистической партии Советского Союза : принята XXII съездом КПСС. Москва : Политиздат, 1965. 144 с.
2. Карпец И. И. Проблема преступности. Москва : Юрид. лит., 1969. 168 с.
3. Кузнецова Н. Ф. Проблемы криминологической детерминации. Москва : Из-во Моск. ун-та. 1984. 208 с.
4. Ведерникова А. Н. Теория и практика борьбы с преступностью в Великобритании. Москва : Рос. криминолог. ассоц., 2001. 344 с.
5. Гурина А. Л. Развитие теории рационального выбора в зарубежной криминологии и ее влияние на уголовную политику. *Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена*. 2010. № 120. С. 203–216.
6. Борьба с преступностью за рубежом (по материалам зарубежной печати). *Ежемесячный информационный бюллетень*. Москва : ВНИТИ, 1995. С. 21–27.
7. Дюркгейм Э. Самоубийство: социологический этюд / пер. с фр. А. Н. Ильинского. Санкт-Петербург : Союз, 1998. 494 с.
8. Овчинский В. С. Криминология и биотехнологии. Москва : Норма, 2012. 192 с.
9. Голина В. В., Шрамко С. С. Слідчо-судова профілактика як складова частина стратегії зменшення можливостей вчинення злочинів (de lege ferenda). *Питання боротьби зі злочинністю* : зб. наук. праць. Харків : Право, 2019, Вип. 38. С. 23–24.
10. Альбрехт П.-А. Забытая свобода. Принципы уголовного права в европейской дискуссии о безопасности / пер. с нем. Одесса : Астропринт, 2000. 160 с.
11. Стэндинг Г. Прекариат: новый опасный враг. Москва : Ад Моргинем Пресс, 2014. 328 с.
12. Комплексное изучение систем воздействия на преступность (методологические и теоретические основы). Ленинград : Изд-во Ленинград. ун-та. 1978. 152 с.
13. Кристи Н. Контроль над преступностью как индустрия. Вперед, к ГУЛАГу западного образца. Санкт-Петербург : Алтейя, 2012. 208 с.

References

1. Programma Kommunisticheskoy partii Sovetskogo Soyuz: prinyata XXII s'ezdom KPSS (1965). Moscow: Politizdat [in Russian].
2. Karpets, I.I. (1969). Problema prestupnosti. Moscow: Yurid. lit. [in Russian].
3. Kuznetsova, N.F. (1984). Problemyi kriminologicheskoy determinatsii. Moscow: Iz-vo Mosk. un-ta [In Russian].
4. Vedernikova, A. N. (2001). Teoriya i praktika borbyi s prestupnostyu v Velikobritanii. Moscow: Ros. kriminolog. assots. [in Russian].
5. Gurinskaya, A.L. (2010). Razvitie teorii ratsionalnogo vyibora v zarubezhnoy kriminologii i ee vliyanie na ugolovnyuyu politiku. *Izvestiya Rossiyskogo gosudarstvennogo pedagogicheskogo universiteta Im. A. I. Gertsena – Proceedings of the Russian State Pedagogical University im. A. I. Herzena*, 120, 203–216 [in Russian].
6. Borba s prestupnostyu za rubezhom (po materialam zarubezhnoy pechati) [Fighting crime abroad (based on materials from foreign press)]. (1995). *Ezhemesyachnyiy informatsionnyiy byulleten*. Moscow: VINITI, 21–27 [in Russian].
7. Dyurkgeym, E. (1998). Samoubiystvo: sotsiologicheskii etyud. St. Petersburg: Soyuz [in Russian].
8. Ovchinskiy, V.S. (2012). Kriminologiya i biotekhnologii. Moscow: Norma [in Russian].

9. Golina, V.V., Shramko, S.S. (2019). Slidcho-sudova profilaktika yak skladova chastina strategiyi zmnshennya mozhlivostey vchinennya zlochiniv (de lege ferenda). *Pitannya borotbi zi zlochinnistyu – Issues of combating crime*. Kharkiv: Pravo, issue 38, 23–24 [in Ukrainian]

10. Albreht, P.-A. (2000). Zabyitaya svoboda. Printsipy ugolovnoho prava v evropeyskoy diskussii o bezopasnosti. Odessa: Astroprint [in Russian].

11. Stending, G. (2014). Prekariat: novyyi opasnyiy vrag. Moscow: Ad Morginem Press [in Russian].

12. Kompleksnoe izuchenie sistem vozdeystviya na prestupnost (metodologicheskie i teoreticheskie osnovyi) (1978). Leningrad: Izd-vo Leningrad. un-ta [in Russian].

13. Kristi, N. (2012). Kontrol nad prestupnostyu kak industriya. Vpered, k GULAGu zapadnogo obraztsa. St. Petersburg: Alteyya [in Russian].

Golina V. V., Doctor of Law, Full Professor, Chief Researcher, Academician Stashis Scientific Research Institute for the Study of Crime Problems of the National Ukrainian Academy of Law Sciences, Corresponding Member of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, Ukraine, Kharkiv. e-mail: golina1935@gmail.com ; ORCID 0000-0001-9166-3472

Theoretical and Applied Fundamentals of Crime Reduction Strategy: Current Experience and Prospects

The paper considers theoretical and applied fundamentals of the modern crime prevention strategy, evaluation of experience and prospects of implementation of it in Ukraine. Namely, the obsolete traditional post-Soviet criminological theory of combating crime is under discussion. In light of this, it is proposed to examine the latest theoretical developments of foreign criminologists, in particular, from the United Kingdom and the United States.

The author points out that the modern theory of crime reduction encapsulates methodological pluralism, relativism, eclecticism of many conceptual approaches to explain causes and conditions, as well as methods of influencing crime. Rational choice theory and social (economic) determinism, the most significant as follows from their content, have been considered. Rational choice theory is based on the assumption that an individual who freely chooses a criminal conduct tries to produce the maximum advantage of his/her actions. With reference to the problems of crime, the theory of social (economic) determinism focuses on finding correlations between criminal manifestations, negative dynamics of crime and economic structure of society, and market relations of modern capitalism.

The author concludes that the strategy under examination is a crime prevention course, which provides for minimization of the presence at the local level of external conditions for common (but not all) types of crimes; increasing the level of risks for criminals; enhancing the watchfulness of citizens; preventive partnership between the police and public; diminishing the state monopoly on crime control.

The paper suggests a structure of preventive ways of strategy aimed at reducing the opportunities of crimes, namely: preventive local patrolling; applied measures of the broken windows theory; neighborhood watch programs; labeling of goods and things; use of modern security technologies; crime mapping; use of artificial intelligence, and other achievements in various areas of expertise.

Keywords: theoretical and applied principles; strategy; reduction; crime; experience assessment; perspective; implementation.

Рекомендоване цитування: Голіна В. В. Теоретико-прикладні засади стратегії скорочення злочинності: сучасний досвід і перспективи. *Проблеми законності*. 2020. Вип. 150. С. 141–149. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.150.210008>.

Suggested Citation: Golina, V.V. (2020). Teoretyko-prykladni zasady stratehii skorochennia zlochynnosti: suchasnyi dosvid i perspektyvy [Theoretical and Applied Fundamentals of Crime Reduction Strategy: Current Experience and Prospects]. *Problemy zakonnosti – Problems of Legality, issue 150, 141–149*. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.150.210008> [in Ukrainian].

Надійшла до редколегії 17.08.2020 р.